

Predgovor

Za geografa (in geografinjo) ni lepšega in zanimivejšega od terenskega dela. Med brezštevilnimi, ki jih študenti/-ke opravijo na ljubljanskem Oddelku za geografijo, imajo nekatera še posebno mesto. Po pripovedovanju študentov se jim zelo izrazito vtisnejo v spomin večdnevne fizičnogeografske terenske vaje v drugem letniku študija prve stopnje. Privlačnost teh terenskih vaj je gotovo posledica nekajdnevnega skupnega druženja, dela v majhnih skupinah, lepe narave, zanimivih prigod in nezgod, športnih tekmovanj, kramljanj z domačini, spoznavanj merilnih inštrumentov, samostojnega dela, (včasih) zabavnih poročanj in še česa. V ozadju zabave in dobre volje pa je povsem resno terensko delo, pridobivanje podatkov, meritve, opazovanja, kartiranje, laboratorijske in GISovske analize, ki prinesejo nova spoznanja o večkrat zapored obiskanem delu Slovenije. Namesto da bi rezultati ostali v predalih ali razkropljeni po posameznih člankih ali prispevkih, smo se člani fizičnogeografske katedre že pred leti odločili, da po opravljenem večletnem terenskem delu ugotovitve povzamemo v sklepni monografiji. Prva v tej zbirki je bila Bela krajina in Krajinski park Lahinja (2008), sledila je Geografija stika Slovenske Istre in Tržaškega zaliva (2012), Kamniška Bistrica – geografska podoba gorske doline (2017). Sedaj je pred vami četrta (od mnogih, ki bodo še sledile), ki je rezultat dela na Jezerskem. Vsem je poleg terensko pridobljenih podatkov skupno to, da skušajo s pretežno fizičnogeografske plati osvetliti izbrano slovensko pokrajino. Z izjemo 'morske' monografije je obravnavanim pokrajinam skupno tudi to, da o njih ni na voljo veliko strokovnih in znanstvenih razprav ter tako dodamo droben kamenček v mozaik védenja o naravni pestrosti dela naše države.

Tudi o Jezerskem, čeprav je v neposredni bližini Kranja in Ljubljane, ni bilo napisanega veliko. O poledenitvi v dolini Kokre sta pisala Roman Lucerna in Drago Meze, o geoloških značilnostih je na voljo prispevek Stanka Buserja, Peter Frantar in Mojca Robič sta predstavila podor Čedca. Na voljo je tudi nekaj geografskih in drugih diplomskih del, medtem ko je celovita naravnogeografska analiza Jezersko zaobšla. Fizična geografija Jezerskega z dolino Kokre skuša to popraviti. V monografiji se najprej dotaknemo recentnih geomorfni procesov (*Eva Ulčnik, Karel Natek*), med katere sodijo podori, zemeljski in snežni plazovi, nastanek melišč, delovanje hudournikov in nastanek vršajev ter izgonske struge, ki so posebnost Jezerske kotlinice. Avtorja nista pozabila na posledice procesov za človeka in njegove prilagoditve. Naslednje poglavje obravnava posledice delovanja ledenika, ki se je vil izpod najvišjih okoliških vrhov (*Uroš Stepišnik*). Pretežno kraški višji predeli obrobja Jezerskega so preoblikovani z ledeniško erozijo, v dolinskem dnu pa so bile v času poledenitve odložene raznovrstne ledeniške akumulacije, ki danes močno vplivajo na sedanjo oblikovanost površja in geomorfne procese. Splošne, predvsem pa lokalne klimatske razmere so predstavljene v naslednjem delu (*Darko Ogrin, Matej Ogrin, Miroslav Vysoudil in Tanja Koželj*). Z najsodobnejšimi orodji (termalna kamera), GISovskim modeliranjem pa tudi bolj tradicionalnimi pristopi je sedaj znanega mnogo več o drobni klimatski raznolikosti Jezerskega, ki vpliva tudi

na vsakodnevno vreme in tamkajšnje prebivalce. Temeljita hidrogeografska analiza Kokre s pritoki ter same Jezerske kotlinice (*Tajan Trobec*) je podana v nadaljevanju. Prebiranje nam razkrije, kako zelo pestro je območje Jezerskega, majhnosti navkljub. Za zaključek pa je na voljo zelo podroben prikaz razprostranosti prsti, ki je bil pridobljen na podlagi terenskega proučevanja in GISovskega modeliranja ter obravnava rastlinstva skozi prizmo višinskih pasov do same zgornje gozdne in rastlinske meje (*Blaž Repe*). Poleg naravnogeografskih vsebin je na voljo tudi zelo celovit pregled literature in virov, ki se posredno ali neposredno dotikajo Jezerskega.

A Jezersko ni le narava. So tudi ljudje, ki tam v sožitju z njo živijo. So tudi tisti, ki pridejo tja na oddih v zavetje visokih gora ter po okrepčilo in lep razgled k Planšarskemu jezeru. Niso redki tudi tisti, ki želijo aktivno preživljati prosti čas tako pozimi kot poleti. A tudi tisti, ki po vijugasti cesti le zdrvijo mimo, čez Jezerski vrh naprej v sosednjo Avstrijo. Za res celovit geografski pregled bi morali proučiti tudi njihovo vedenje, medsebojno součinkovanje in vplive na pokrajino. Vendar (žal) ta naloga ostaja neopravljena in čaka prihodnje geografe, da se ponovno podajo na Jezersko.

Se spleča.

Blaž Repe, oktober 2018